

PRESENTACIÓ

Aquest número de la revista és un recull de les ponències i comunicacions presentades a les *III Jornades de Filosofia* —dedicades a Filosofia de l'Educació—, que es varen celebrar a Barcelona del 17 al 19 de febrer de 1982. Tractant-se, doncs, d'una simple reproducció, no li concedim en si mateix més valor que el d'ésser una mena de memoràndum. Tanmateix, un excés d'humilitat ens pot fer caure en l'error de reduir les seves virtualitats, contemplant-les aïlladament i oblidant la participació subjectiva. És a dir: els textos que presentem no son nous, però llurs lectors sí que ho poden ser en una gran majoria de casos. I aquest canvi situacional repercuteix sobre la suposada entitat originària, perquè la preexistència dels discursos següents referits a la filosofia de l'educació és purament cronològica. En realitat, cap discurs mai no està definitivament constituït; sempre reclama la intervenció del subjecte que el rep.

Però fins i tot si només serveix de memoràndum aquesta circumstància és també enriquidora, o si més no dinamitzadora, cosa que es fa palesa mitjançant un problema formal: la classificació de ponències i comunicacions. Hem agrupat les primeres sota el títol d'«articles» i les segones sota el de «notes». Aparentment aquest és un acte sense transcendència que àdhuc ens eximeix de dir-ho. Per contra, resulta molt important, no malgrat la seva naturalesa formal, sinó a causa d'ella.

L'escriptura presenta unes característiques formals que la diferencien de l'expressió verbal, àdhuc si —com és el cas— està sotmesa a ella essent, més que escriptura, transcripció. També aleshores afegeix a la dimensió temporal del discurs parlat una altra d'espacial, que li pertany essencialment (ben diferent de la situació física dels interlocutors). En classificar les ponències aquest fet ens restava amagat, perquè hem respectat l'ordre establert pels conferenciants a les «Jornades». La disposició espacial dels textos roman subordinada a la successió temporal. Però les comunicacions creaven dificultats especials, puix que mancava una pauta establerta. Gràcies al nostre intent de configurar un tot estructurat temàticament, ens vàrem adonar del fet que espai i temps no discorrien junts. L'operació de lectura suposa el predomini de la forma temporal, sempre que hom accepti la paginació. Tanmateix, és possible no fer-ho. Aleshores esdevé manifest un camp inèdit de virtualitats, que brollen de la dimensió espacial. És aquesta especificitat de l'escriptura (que no té el discurs oral) allò que ens cal aprofitar en llegir les esmentades comunicacions o «notes».

Que estiguin col·locades al començament les aproximacions conceptuals al tema, i només les últimes abordin problemes educatius molt concrets i referits a la situació del nostre país, no comporta cap ordre definitiu de prioritats. Vull dir que és admissible i àdhuc recomanable la reversibilitat tempo-

ral. Podríem començar a llegir «al revés», puix que la materialitat espacial ens ho permet. I res d'essencial no es veuria alterat, perquè les raons del nostre procediment classificatori són exclusivament pragmàtiques i no pretenem cap fonamentació teòrica.

L'actitud fonamentadora que nosaltres rebutgem pertany més aviat als participants a les Jornades. Un repàs de les opinions expressades per ells ens insinua l'objectiu de llur tasca teòrica: buscar el lloc propi d'aquest nou camp de reflexió que és la Filosofia de l'Educació.

Ara bé, una recerca d'aquest tipus es pot contemplar des de dues perspectives. Acoitar una àrea del coneixement exigeix, per una part, establir els límits que la desmarquen del seu entorn. A la vegada, però, suposa l'operació contrària, situar-la en un context determinat, i conèixer les relacions que la lliguen amb d'altres discursos teòrics; en definitiva, crear-li l'entorn damunt el qual es perfilarà com una nova figura del saber.

Creiem que els articles presentats evidencien ambdues temptatives. Hom objectarà que no hi ha cap exponent de la primera; ningú no optaria per un aïllament complet de la disciplina en qüestió. Certament, l'esmentada actitud no es troba en estat de puresa, però sí barrejada amb la segona. I els temes exposats ens en donen una prova: la coexistència de nivells de reflexió que van des d'una particularització extrema fins a la universalitat més punyent.

Les relacions sostingudes per la Filosofia de l'Educació amb altres discursos o reflexions teòrics admeten dos judicis distints.

Quan els concedim una funció constitutiva de la pròpia «ciència», ingressem en l'àmbit especulatiu i més o menys generalitzador. En aquest sentit són freqüents les apel·lacions a l'ètica, per exemple. Però si orientem els nostres escorcolls segons un hipotètic objecte de la reflexió filosòfica sobre l'educació, particularitzarem en el sentit propi del terme. L'objecte esbrinat reclamarà la col·laboració entre disciplines ja constituïdes, parts d'una totalitat científica que es comunica mitjançant la referència a un objecte idèntic, però sempre des d'una independència originària. La interdisciplinarietat serà, doncs, una mostra de la primera actitud esmentada.

Segurament hi ha almenys una altra justificació possible de la interdisciplinarietat, que no obeeix a la necessitat imposada pel seu objecte. En tot cas no és el moment d'aprofundir dins d'aquest assumpte. Per ara n'hi ha prou amb constatar la situació que travessa la Filosofia de l'Educació; pensem que això que hem dit és suficient. Calia fer-ho tractant-se d'una àrea del coneixement en formació. Molts interpreten les seves dificultats com una partida de naixement. D'altres menys optimistes sospiten que també té validesa com una acta de defunció de la Filosofia. Potser ambdues versions tenen massa en comú: un mateix ideal de veritat que es basa en la seguretat. Nosaltres, ara per ara, els proposem el joc de llegir al dret i a l'inrevés els discursos d'un cert nombre d'interessats. Que sigui per a bé.

Mercè RIUS